

Пролог

Спираючись спиною на стіну, я сиджу на продавлених подушках. Мей старанно попідбивала їх до пухкості, але це було, здається, вічність тому. В руках я тримаю світлину зовсім маленької Лії, ще тих часів, коли я навіть не підозрював про її існування. Сонце за вікном починає згасати, і я ловлю себе на думці про те, як сильно жінки вплинули на формування моєї особистості, хоча більшу частину свого життя я не звертав на них уваги.

Біль у ногах не давав мені всістися біля багаття, що палахкотіло поруч із розлогим деревом, яке я вже давно вважаю своїм другом. Я втомився від цього ліжка, від ліків, від самотності, цих незмінних супутників будь-якої недуги. Я усвідомлюю, що люди, котрих я люблю, як би вони не намагалися, ніколи не зможуть зрозуміти моєї відчуженості. Покидати цей світ мені доведеться на самоті. Лія, тепер уже доросла жінка, навідується кілька разів на тиждень. Моя сестра Мей та мій старший брат Бен піклуються про мене, хоча я цього не заслуговую. Моя мати невпинно молиться за мене.

— Джо? — Мей прочинила двері, і овал її обличчя опинився в обрамленні: з одного боку були двері, з іншого — стіна.

— Я не сплю.

Розділ 1

ДЖО

Того дня, коли зникла Руті, мошва, здавалося, була особливо пожадливою. У крамниці, де ми купували харчі, білошкірі люди казали, що ми, індіанці, так добре збираємо ягоди, бо терпкий присмак нашої крові відлякує комах. Проте вже тоді, в шестирічному віці, я знав, що це неправда. Комахи такого не розрізняють. Але тепер, будучи прикутим до ліжка та страждаючи від непомітної зовні хвороби, що з'їдала мене зсередини впродовж п'ятдесяти років, я вже не знав напевне, що правда, а що вигадка. Можливо, індіанська кров і справді терпка на смак.

Попри специфічний присмак нашої крові, комахи все одно нас кусали. Утім, мама знала, як зробити так, щоб уночі свербіж припинився, і ми змогли трохи поспати. Вона зчищала кору з вільхової гілки та розжовувала її, перш ніж прикладати на місце укусів.

— Сиди спокійно, Джо. Припини вертітися. — Мама завжди так казала, коли мастила цілющим засобом місце укусу.

Уздовж тонкої лінії інших дерев, які відокремлювали крайню межу полів, росли вільхи. Ті лани тяглися нескінченно, принаймні так мені тоді здавалося.

Землевласник містер Елліс помежував землю кам'яними брилами, щоб легше було відстежувати місця нашого перебування та маршрути. Та врешті-решт, як і завжди, ми знову поверталися до дерев. Ще ми могли дістатися до шосе № 9 — розбитої дороги, вкритої вибоїнами, завбільшки з кавун і завглибшки як озеро. Ця темна смуга асфальту, що звивалася полями, з року в рік приводила нас на місце призначення.

Навіть тоді, 1962 року, вздовж шосе № 9 виднілося не так і багато будинків, та й ті були старі та занедбані. На них облупилася сіра та біла фарби, а ґанки похилилися і прогнили. Висока трава зеленіла та жовтіла між покинутими автомобілями й холодильниками, іржа з них відшаровувалася і розліталася за вітром. Коли ми приїхали сюди з Нової Шотландії в середині літа, цілі ватаги темношкірих робітників, сміючись та співаючи, мандрували цими занедбаними й вкритими іржею місцинами. А тамтешні мешканці обминали нас, вважаючи чужу присутність свідченням їхньої неспроможності жити в достатку й процвітати. Восени, єдиний раз на рік, цей край випромінював бодай якусь радість. Тоді призахідне сонце сяяло золотом, а поля світилися під оксамитовим вересневим небом.

З-поміж навколишньої іржі та занедбаності особливо вирізнявся будинок містера Елліса. Він стояв на перетині шосе № 9 і ґрунтової дороги, що вела на інший бік озера, де не було індіанців. Білошкірі люди там купалися та щонеділі влаштовували пікніки, а їхня шкіра набувала червоного кольору під тьмямим сонцем штату Мен.

Уже вдома, по роках, що збігли після описуваних подій, я готувався знову вирушити в дорогу і згадував той будинок, схожий на ілюстрацію з книжки чи

журналу, який знічев'я гортаєш, дожидаючи на станції автобуса або очікуючи прийому перед кабінетом лікаря.

Високі клени нависали над під'їзним шляхом, а за ним тягнувся довгий ряд сосен, які хтось висадив між будинком і ґрунтовою дорогою, котра вела до таборів. Скільки б ми не старалися роздивитися, що там діється, це ніяк нам не вдавалося.

Якось я вирішив запитати в брата про цей будинок.

— Бене, навіщо взагалі зводити будинок, якщо в ньому будуть лише вікна?

— Людям потрібен дах над головою. Тут буває холодно, як і вдома.

— Але всі ці вікна... — почав я, і обірвав своє речення.

— Вікна коштують дорого. Так власники будинку демонструють усім свої статки.

Я кивнув на знак згоди, хоча не зовсім зрозумів.

Для мене було достатньо білого кольору цього будинку з червоним оздобленням і двома колонами біля входних дверей, який фарбували кожне друге літо, щоб я, живучи у крихітній хатинці з трьома кімнатчинами та дірявим дахом, назвав його «палацом». Через кілька років, коли я повернувся у ці місця, містер Елліс уже давно помер від серцевого нападу. Я оглянув усе свіжим поглядом і зрозумів, що цей «палац» являв собою не більше, ніж двоповерховий будинок із просторою терасою.

Коли ми приїхали в середині липня того самого літа, в яке зникла Руті, поля були густо вкриті зеленим листям і крихітними лісовими ягодами. Ми все ще були сповнені хвилювання, а спогади про важку працю та нескінченні давно минулі дні майже стерлися з пам'яті. Мій батько висадив нас із провіантом,

необхідним на наступні вісім-дванадцять тижнів, і того ж дня знову поїхав. Коли він повертався до кордону, за ним здійнялася густа курява. Тато поїхав до Нью-Брансвіка, щоб забрати тих самих збирачів ягід, які завжди приїжджали, тих, кому він міг довіряти. Старий Джеральд і його дружина, Джулія, близнюки Генк і Бернард, які тяжко працювали й трималися осторонь, вдова Агнес і її шестеро кремезних і сильних дітей, а з ними й п'яниця Френкі. Той кумедний чоловік боявся ведмедів і темряви, до того ж був не надто працьовитим.

Батько завжди ставився до цього спокійно.

— Твоя мати каже, що навіть таким людям, як Френкі, потрібні гроші та життєвий стимул, бодай на вісім тижнів.

— Я збираю більше, ніж він, тату. До того ж він з'їдає рівно стільки, скільки збирає, — відповів я, киваючи головою на Френкі, коли той неквапливо закидав ягоду до рота.

— Любий Джо, до деяких людей ми ставимося по-блажливо. Ти ж знаєш, що він мало не втопився в дитинстві, після чого не зовсім вийшов з дитячого віку. З Френкі все гаразд, у Бога, мабуть, були на нього плани, тому ми приймаємо його таким, який він є. Він потребує цієї сезонної праці, так само, як і ми. Йому подобається приїжджати сюди, щоб посидіти біля вогнища й заробити трохи кишенькових грошей. Це приносить йому хоч трохи радості, чого він з нетерпінням чекає.

— Так, тату, але... — Я почав заперечувати, роздратований тим, що Френкі отримує гроші, а все, що дістається мені, — це нова шкільна форма у вересні, хоча і збираю ягід більше за нього.